

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ОДИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина п'ята

Стенограма пленарного засідання
24 лютого 2024 року

Київ 2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ОДИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина п'ята

*Стенограма пленарного засідання
24 лютого 2024 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Субота, 24 лютого 2024 року)

Частина п'ята

Виступ Голови Верховної Ради України СТЕФАНЧУКА Р.О. з нагоди другої річниці повномасштабного збройного вторгнення російської федерації в Україну	...5
Виступ Голови Собрання Республіки Північна Македонія ЙОВАНА МІТРЕСКИ	...8
Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...10
Виступ Прем'єр-міністра Королівства Бельгія АЛЕКСАНДРА ДЕ КРОО	...17

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
24 лютого 2024 року, 12 година 3 хвилини
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати України, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою всі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку та перебігу раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх колег неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву у пленарному засіданні і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати України, сьогодні у пленарному засіданні Верховної Ради України бере участь делегація Республіки Північна Македонія на чолі з Головою Собранія Республіки Північна Македонія Йованом Мітрескі. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановні колеги, також у засіданні Верховної Ради бере участь Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Валерійович Лубінець. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, з приємністю повідомляю, що сьогодні на нашому засіданні присутні гості, справжні друзі України, – парламентарії, які прибули до нас у складі різних парламентських об'єднань, але насамперед представляють свої країни: Бельгію, Боснію і Герцеговину, Велику Британію, Грецію, Грузію, Данію, Естонію, Ірландію, Ісландію, Іспанію, Канаду, Італію, Латвію, Литву, Люксембург, Молдову, Монако, Нідерланди, Німеччину, Північну Македонію, Польщу, Румунію, Сполучені Штати Америки, Фінляндію, Францію, Чехію *(Тривалі оплески)*.

Від імені українського парламенту висловлюємо слова щирої вдячності кожному із вас особисто за послідовну і рішучу підтримку України. Ваші країни

у визначальний для нашої держави час завжди були поруч, невідкладно надаючи дружню допомогу. Ваші країни прийняли мільйони наших співвітчизників, які у зв'язку з війною змушені були покинути рідні домівки. Усебічна турбота та сердечне ставлення дружніх країн до наших людей назавжди в пам'яті і серцях українців. Ваші країни продовжують надавати нам необхідну військову, гуманітарну, економічну допомогу, і, сподіваємося, надаватимуть її до повної перемоги України – нашої з вами перемоги.

Шановні колеги, прошу ще раз привітати наших друзів *(Оплески)*.

Шановні колеги, за парламентською традицією, започаткованою два роки тому, запрошую вас до виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати! Шановні гості Верховної Ради України! До слова запрошується Голова Верховної Ради України Руслан Олексійович Стефанчук *(Оплески)*.

СТЕФАНЧУК Р.О., Голова Верховної Ради України *(загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні громадяни України! Шановні народні депутати! Шановні гості! Дорогі колеги депутати іноземних парламентів! Дозвольте мені свій виступ розпочати двома невеличкими уривками із стенограми пленарного засідання Верховної Ради України від 24 лютого 2022 року (8 ранку):

«Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» в цілому».

«Шановні колеги, я прошу всіх народних депутатів залишатися в Києві. Я вас дуже прошу, за необхідності ми маємо бути готові негайно зібратися у визначеному місці у визначений час і працювати задля Української держави».

Шановні колеги, рівно два роки тому саме цими моїми словами, які ви підтримали одноставним голосуванням, ми, на жаль, зустріли війну. Вона збрала нас тут, у цьому залі, стривожених нічними подіями, зосереджених перед невідомістю і сконцентрованих на найголовнішому. Я дуже добре пригадую, як, заходячи того неспокійного лютого ранку до сесійного залу, дуже хотів вас побачити. Це бажання я пам'ятаю й досі, його ніколи не забудеш і ні з чим не сплутаєш, бо воно назавжди в мене поєднується з вдячністю кожному і кожній із вас за кожен день спільної праці, спільної боротьби, спільних викликів і випробувань. Тільки історія та прийдешні покоління зможуть оцінити те, що ви зробили тоді та що продовжуєте робити щодня для України. Дякую вам за те, що були в цьому залі тоді і є сьогодні. Дякую, що разом, дякую, що до перемоги! Від серця дякую кожному із вас *(Оплески)*.

Шановні колеги, ми сьогодні будемо багато і справедливо дякувати, а ще згадувати всіх наших співвітчизників, чиє життя забрала ця жорстока, безпідставна і безглузда агресія. Наша втрата велика, наша скорбота безмежна, наші рани болять і хтозна коли загояться. Але як не мають меж заподіяні нам агресором страждання, так не має і не матиме меж наша національна пам'ять. Вона найкраща зброя, перед якою не встоїть жодний ворог, вона наш неприступний і нездоланний рубіж, вона найнадійніший захист для наших нащадків, який ми обов'язково їм передамо.

Я хочу, щоб ми хвилиною мовчання вшанували пам'ять усіх наших воїнів, які знайшли вічний спочинок на своїй нескореній землі, а також усіх мирних мешканців наших міст і сіл, кого було безжально вбито російськими окупантами.

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати.

Шановні колеги, пам'ятаючи тих, кого з нами вже немає, ми повинні шанувати тих, завдяки кому маємо можливість жити і працювати. Героїчні сили безпеки і оборони України, серед яких ключову роль відіграють наші ушановані Збройні Сили, щодня виконують найскладніші завдання із захисту територіальної цілісності та суверенітету України. Дозвольте мені зараз від імені Верховної Ради України адресувати слова найвищої і найглибшої вдячності нашим воїнам, які успішно відбивають російські штурми, вправно і регулярно посилають на дно ворожий флот, ефективно і системно нищать його авіацію, успішно застосовують літальні і морські дрони, навчаються для того, щоб вже ближчим часом піднятися в небо на літаках наших союзників і партнерів. Давайте подякуємо їм *(Оплески)*.

Шановні колеги, я дуже хочу, щоб ми сьогодні також подякували і всьому героїчному українському народу, який ми маємо найвищу честь сьогодні представляти тут, у парламенті України, народу, який з гідністю і витримкою переживає цей, безсумнівно, найскладніший етап у своїй новітній історії, народу, який одночасно бореться і працює, годує і лікує, навчає і навчається, змінюється сам і змінює світ, який хоче і обов'язково буде частиною прогресивної, а не відсталого частини світу. Подяка! *(Оплески)*.

Шановні друзі, з першого і до сьогоднішнього 731-го дня війни – повномасштабного вторгнення – Україна незмінно відчувала підтримку і допомогу своїх міжнародних друзів і партнерів. Як я вже сказав, з нами сьогодні представники 30 країн, у тому числі міжнародних парламентських організацій. Давайте в їхніх особах ще раз подякуємо всій міжнародній спільноті за широку, послідовну і тривалу допомогу Україні. Ми цінуємо і ніколи не забудемо підтримку, яка надається вами Україні. Ми глибоко вдячні особливо міжнародній парламентській родині і щиро віримо, що ця підтримка триватиме, допоки Україна не переможе, повністю не відновить свою територіальну цілісність і суверенітет. Учора під час наших чисельних зустрічей я помітив, як ви, дорогі друзі, уважно вслухалися в перелік наших потреб. Я прошу почути і відчути те, що відчуваємо ми, відчувають українські воїни, матері та діти. Прошу ще більше допомагати. Дякуємо вам! *(Оплески)*.

Шановні колеги, сьогодні ми входимо в третій рік активної фази війни, уроки якої ми маємо швидко і з користю засвоювати. Перший урок стосується передусім нас – українців. На жаль, ми маємо навчитися тимчасово з цим жити. Саме, на жаль, тому що нав'язана нам війна стала нашим повсякденним життям. А це означає, що ми не повинні чекати на її завершення, маємо вміти перемагати на всіх фронтах, а не лише на найкривавішому, де щодня триває бій. Відкладати життя на після війни не можна, тим паче коли мова йде про такі важливі речі, як формування зрілого і відповідального суспільства, інтеграція України до європейського, євроатлантичного співтовариства, кінцевою метою якого є членство в Європейському Союзі та НАТО. Війна – це неймовірний стрес, але і шанс для переосмислення (є багато питань суспільного життя), запровадження важливих змін всередині держави.

Другий урок, який ми маємо засвоїти, – зберігати єдність, насамперед єдність антипутінської коаліції, прагнучи до нашої перемоги, а не до умиротворення ворога, консолідувати всі сили задля досягнення перемоги. Росія і надалі повинна відчувати потужний тиск міжнародного співтовариства, в основі якого має лежати надання Україні всіх можливих засобів для оборони країни, а також жорсткі міжнародні санкції проти країни-агресора.

Третій урок – здійснення докорінного перегляду засобів і механізмів реагування демократичного світу на факт агресії, вироблення відповідних алгоритмів для попередження таких фактів. І, як мені видається, на допомогу засвоєння цього уроку покликана, безумовно, Формула миру, запропонована Президентом України Володимиром Зеленським, яка відкриває універсальний і природний шлях до миру через відновлення і подальше неухильне дотримання засадничих принципів мирного співіснування, бо це формула не компромісів, втрат чи тимчасових домовленостей, на виконання яких має бути витрачено необмежений часовий чи фінансовий ресурс, а справедливості, тому що саме справедливість є тим дороговказом і тією основою, за що кладуть своє життя кращі сини і доньки України.

Тому, дорогі друзі, перед усіма нами сьогодні складний і дуже відповідальний історичний період, багато в чому доленосний період нашої країни. І, я переконаний, лише чітка визначеність і цілеспрямованість, наша єдність і згуртованість як всередині країни, так і на міжнародній арені, так і в боротьбі зі спільним ворогом, приведуть Україну до перемоги і повернення її до мирного життя.

Ви знаєте, нещодавно хтось із моїх колег-спікерів зауважив у розмові, що, відчуваючи силу, путін жорстко розправляється з опозицією, чим продовжує кидати виклик усьому світові. На що я йому відповів, що єдиною справжньою опозицією цьому диктатору і тирану є український народ (*Оплески*) і, безперечно, згуртоване міжнародне співтовариство, яке вміє захищати свої принципи і цінності, ставити на місце міжнародних злочинців.

Шановні колеги, тільки разом ми непереможні і тільки разом ми перемаємо.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Шановний пане Голово Собрания! Мені надзвичайно приємно бачити вас у героїчному Києві саме сьогодні, 24 лютого, у другу річницю початку неспровокованої, широкомасштабної військової агресії російської федерації проти України. Ви є давнім та беззаперечним другом України. З 2016 року ви були незмінним керівником депутатської групи Собрания Республіки Північна Македонія з парламентських зв'язків з Україною. За цей час наша міжпарламентська співпраця розвивалася надзвичайно активно. Сподіваюся, так буде й надалі. І саме за вашої безпрецедентної активної участі вже в перші дні жорстокої збройної агресії росії македонський парламент 3 березня 2022 року прийняв декларацію на підтримку України і засудження російської агресії. Тому ми висловлюємо щире подяку народу Республіки Північна Македонія, парламенту і вам особисто за підтримку України та надану допомогу.

Шановні народні депутати України! Шановні гості! До слова запрошується Голова Собрания Республіки Північна Македонія Йован Мітрескі. Прошу привітати (*Оплески*).

ЙОВАН МІТРЕСКІ, Голова Собрания Республіки Північна Македонія. Шановний пане Стефанчук! Шановні народні депутати України! Шановні високі гості! Пані та панове! Сьогодні звернення з трибуни Верховної Ради України у другу річницю одного із найчорніших днів в повоєнній історії Європи для мене є особливою честю, але водночас воно пов'язано зі смутком, тому що Україна, як незалежна держава, яка хоче йти своїм незалежним і європейським шляхом, є об'єктом жорстокої агресії з боку росії.

Сьогодні, 24 лютого, ми тут, у Києві, щоб донести вам рішучі меседжі щодо миру, розуміння, толерантності та поваги один до одного, і водночас озвучити не менш сильний посил про те, що демократичний світ об'єднався у підтримці України в її боротьбі за справедливість, захисті своєї території та захисті від імперіалістичних апетитів свого сусіда.

Рівно два роки Україна, як і всі демократичні сили Європи та світу, живе з тими жахами, які спричинила і спричиняє росія своєю неспровокованою тотальною агресією проти України та українського народу. Тисячі українців стали жертвами цієї жахливої агресії, мільйони українців були переміщені як всередині країни, так і по всій Європі, діти позбавлені безтурботного дитинства, величезна

історична та культурна спадщини знищені, завдано величезної шкоди економічному прогресу і процвітанню вашої прекрасної країни. Але все це зло, вся ця несправедливість не знищили духу України, не знищили волі хороброго українського народу протистояти цій агресії та боротися за територіальний суверенітет власної країни та за своє незалежне і вільне майбутнє.

Ми думали, що після руйнівних воєн і страждань ХХ століття на європейському континенті, які забрали мільйони і мільйони життів, народи та держави, попри тимчасові напруження, зможуть жити у стабільному мирі. Але очевидно, що для збереження миру потрібна велика воля, раціональна та розумна поведінка всіх суб'єктів, особливо політиків, а не лише фальшиві звинувачення та історична одержимість.

Ця агресія проти України є застереженням для всіх нас, що мир, незалежність і свобода не повинні сприйматися ніким із нас як належне. Саме тому демократичний світ об'єднався і рішуче підтримав Україну та український народ у захисті її територіального суверенітету та цілісності протягом останніх двох років. Страждання України об'єднали Європу, об'єднали світ, який надав Україні необмежену всебічну підтримку: військову, матеріально-технічну, моральну. Усе це створило міцний бар'єр для захисту миру і прав України.

Європа, Європейський Союз, Сполучені Штати Америки та інші демократичні країни світу дуже швидко зрозуміли, що саме в Україні захищається мирний європейський порядок. Якщо російська агресія в Україні буде вдалою, то й інші країни стануть ціллю москви в її імперських амбіціях. Тому всі країни цього демократичного блоку організувалися, щоб надати Україні військову допомогу зброєю та боєприпасами, щоб вона могла захиститися від російської агресії, а також економічну допомогу для пом'якшення негативних економічних наслідків війни. Водночас демократичний світ ізолював росію, засудивши її керівництво як єдиного винного у цій агресії. Було введено кілька пакетів санкцій проти політиків, бізнесменів, суб'єктів господарювання та різних посадових осіб. Попереду нові пакети санкцій.

Шановні присутні! Користуючись нагодою, хочу запевнити вас, що громадяни Республіки Північна Македонія з вами, вони й далі надаватимуть вам необхідну допомогу та підтримку в межах своїх можливостей. Наголошую на нашій твердій, однозначній, рішучій підтримці та солідарності з Україною, українськими інституціями та українським народом. Наша країна усвідомлює, наскільки важким є шлях до створення власної країни з повним територіальним суверенітетом і цілісністю. Саме тому ми знаємо, наскільки важливо отримати підтримку у створенні міцного опору та стійкості проти агресора, щоб зберегти свою країну (*Оплески*).

Тут, з цієї трибуни, я не можу не підкреслити та не вітати ваші зусилля як народних депутатів України, які в цей важкий час залишаються на захисті демократії та продовжують представляти інтереси своїх громадян. В моїй особі Україна має щирою і перевіреною багаторічного друга і прихильника. У майбутньому ви можете розраховувати на мою підтримку як у подальшому

просуванні успішної двосторонньої співпраці між Собранієм Республіки Північна Македонія та Верховною Радою України, так і на багатосторонньому рівні в рамках міжнародних парламентських асамблей.

Собраніє Республіки Північна Македонія та Верховна Рада України давно плідно співпрацюють. Я як голова парламентської групи зі співпраці з Верховною Радою особливо пишаюся тим, що ця співпраця посилилася в останні два мандати мого очільництва групи. Саме тому на самому початку агресії, а саме 3 березня 2022 року, в парламенті Македонії було ухвалено декларацію про засудження російської військової агресії, яка загрожує територіальній цілісності та суверенітету України. Крім того, ми приєдналися до всіх резолюцій та ініціатив, які вимагають від росії припинення застосування сили в Україні та виведення військ. Ми приєдналися до всіх обмежувальних заходів і санкцій Європейського Союзу проти російської федерації.

Собраніє Республіки Північна Македонія є активним учасником парламентського виміру Міжнародної Кримської платформи, і згідно з висновками першого парламентського саміту ми були першим парламентом, який сформував парламентську групу Кримської платформи.

Дорогі друзі, зараз справді важкий час для України, але й для всього демократичного світу також. Тому підтримка України – це підтримка збереження миру не лише в Європі, а й в усьому світі. Якщо ми не об'єднаємося і не переможемо цю агресію, агресія дійде до кожного з нас, незалежно від того, чи це буде у традиційний чи нетрадиційний спосіб. Загроза є серйозною для всіх нас. Саме тому дуже важливо, щоб усі демократичні сили залишалися разом, як це було з першого дня агресії, щоб не лише Україна, а й вся Європа могли жити в достатку та мирі, думали про добробут своїх громадян. Це буде найцінніше, що ми можемо залишити наступним поколінням, – життя в мирі, розвиток знань, економіки, мистецтва.

Я твердо переконаний, що, як це було протягом всієї історії, цінності переможуть агресію, ці темні моменти скоро залишаться позаду. Ми поглибимо нашу співпрацю в обговоренні цінностей, які для громадян України, для всіх нас принесуть кращий рівень життя, процвітання, розвиток, культурну співпрацю та обмін.

Щиро дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте ще раз подякуємо Голові Собранія Республіки Північна Македонія Йовану Мітрескі (*Оплески*).

Шановні колеги, ми продовжуємо далі наше засідання. Зараз буде надано слово для виступів уповноваженим представникам депутатських фракцій і груп. Право на ведення засідання передаю Олександру Сергійовичу, а я піду зустрічати Прем'єр-міністра Королівства Бельгія, який також виступить і звернеться до вас. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу сидіти на місцях, щоб була можливість бачити виступаючих.

Отже, розпочинаємо виступи від фракцій і груп.

Олександр Юрченко, депутатська група «Відновлення України». Будь ласка.

ЮРЧЕНКО О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Вельмишановні гості! Два роки! Два роки, як ми взяли до рук зброю, два роки, як наше життя змінилося, змінилися цінності, все змінилося: і чашка кави просто на вулиці без відчуття небезпеки, і обійми матері та дитини без відчуття того, що їх може вбити ракета чи їх можуть викрасти московити.

Два роки повномасштабного вторгнення, а загалом 10 років війни. Війни, мету якої росія вже навіть не приховує, – знищення України і нашої ідентичності.

Два роки єднання. Саме героїзм українського народу об'єднав весь світ. Західні партнери повинні, врешті-решт, усвідомити, що війна росії в Україні – це війна проти демократичних цінностей, проти вільних людей в усьому світі. Якщо сьогодні ми разом з вами не зупинимо ворога тут, він від безкарності прийде до вас і вчинятиме злочини у вас.

Два роки Україна потребує підтримки. Наші будинки, наша економіка щодня потерпають від рук агресора. Зброя зношується, боеприпаси закінчуються. Кожен пакет допомоги від партнерів – це сотні, а може, й тисячі збережених життів. Кожні тривалі дискусії – це десятки жертв. Настав час діяти, не боятися розлютити путінський режим. Ми маємо показати кремлівському карлику єдність і силу. Дайте нам необхідну військову допомогу, і ми впораємося.

Два роки наші герої продовжують відчайдушну боротьбу з російською навалою. Наша єдність і сила духу дозволили нам поставити сильного і підступного ворога на коліна. Ми знищили майже всі елітні війська московитів. Ми перетворили другу армію світу на мотлох. Ми вистояли і не зламалися. Велика шана нашим героям, тим, хто сьогодні зі щитом, і тим, кого принесли на щиті! На жаль, незалежність ніхто нікому не дарує, незалежність виборюється кров'ю.

Сили нам, міцного характеру та бойового духу! Слава українській нації, яка боронить весь цивілізований світ! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякуємо.

Бакунець Павло Андрійович, депутатська група «Довіра». Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Шановний пане головуєчий!

Шановні наші гості, особливо ті міжнародні партнери, котрі сьогодні не побоялися, знайшли у собі мужність і відвагу бути з нами в цей особливий день, і ті, які всі дні цієї війни перебувають разом з українським народом. Війни великої, важкої, яка триває вже 10 років! Це давно вже не локальний конфлікт, це протистояння двох цивілізацій. Це війна не лише за територію, а й за існування нашої держави Україна. Це війна за існування демократії в усьому світі. І, звичайно, Україна є на передовій цієї війни. Ми захищаємо і себе, і Європу, і демократичний устрій в усьому світі ціною життів найкращих громадян України, ціною життів мирного цивільного населення, у тому числі жінок, що гірше, українських дітей, ціною втрачених годин, днів, років щасливого життя української молоді.

Звичайно, нерви кожного українця та українки вже на межі. Щоденні стреси, прощупаний кожен нерв кожної людини. Здавалося б, де ми беремо сили далі боротися?! Джерелом нашої сили є найвідважніші українці та українки, які щодня боронять нашу землю, їхні родичі, а також ті, хто, на жаль, віддав найдорожче – своє життя. Ми з вами віримо, що завдяки потужній підтримці наших міжнародних партнерів і допомозі нашим найвідважнішим Збройним Силам ми найближчим часом здобудемо перемогу, а відтак захистимо демократію в Україні та в усьому світі.

Слава Збройним Силам України! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Роман Лозинський, депутатська фракція «Голос». Будь ласка.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Колеги, найперше, росія – країна-агресор розпочала війну проти України не 24 лютого. Вона розпочала цю фазу війни в 2014 році розстрілами Небесної Сотні на Майдані, анексією Криму і окупацією частини Луганської та Донецької областей. А взагалі війну проти нашої країни вона веде роками, століттями.

Сьогодні українці продовжують свою боротьбу, наші воїни продовжують зупиняти ворога на сході та на півдні, продовжують звільняти наші території і наших людей, волонтери продовжують невпинно працювати для наших сил безпеки та оборони. Але сьогодні і ворог не зупиняє наступ, не перестає сіяти розбрат у тилу нашої країни навіть без зброї. Ворог поставив, вже ставить під сумнів законність влади в нашій країні. Ворог ставить під сумнів законність нашого парламенту і вже скоро поставив під сумнів законність Президента. Тому тут ми всі маємо бути єдині, наша влада відповідно до наших законів під час воєнного стану має бути єдина (*Оплески*). Ми не маємо права піддаватися на будь-які спекуляції, всі разом маємо бути єдині. Я це кажу як опозиційний політик цієї країни.

Але, шановні колеги, тримати стрій і бути єдиними – це відповідальність не лише однієї сторони, це наша спільна відповідальність. Скажіть мені, а блокувати відрядження народного депутата Романа Костенка, військового, на Мюнхенську конференцію з безпеки – це про єдність? Ні, це не про єдність. А блокувати очищення нашої країни від перефарбованої вп'яте Партії регіонів, блокувати законопроект про позбавлення мандатів депутатів місцевих рад від шаріїв, вітренків, інших «опо» – це про єдність? Це не про єдність. Блокувати право місцевого самоврядування фінансувати сили безпеки і оборони – це про єдність? Це не про єдність.

У нас дуже багато спільної роботи, щоб цю єдність повернути в нашу країну на 100 відсотків. Опозиція і влада на цій фазі війни, напевно, найважчій, повинні бути єдиними. Але єдність – це відповідальність усіх сторін – і опозиції, і влади. Ми сподіваємося, в питаннях, які були озвучені, хоча їх набагато більше, проявлять зрілість політики, Президент, наш парламент.

Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Петро Олексійович Порошенко, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, високодостойні гості! Дякую за солідарність, європейську солідарність.

«Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій народ!». Ці слова Симоненка сьогодні в серці кожного українця. Сьогодні 731-й день нескінченного 24 лютого війни, яка триває десять років. Невже два роки? Таке враження, що день не закінчується. Кожен ранок починається не з будильника, а з тривоги, з холодного душу з новин, брехливої гидоти марафону, а замість чаю чи кави донат чи благодійний внесок. День у день купуємо за кордоном і всередині країни техніку, боєприпаси, FPV-дрони, «мавіки», хімічні грілки – усе, що можливо, що треба, доводимо до ладу в Києві, і на фронт – на схід і південь.

Я повернувся з фронту сьогодні о 6 ранку. За один день 19 бригад: південь – п'ять бригад 10-го армійського корпусу; схід – 10-а окрема гірсько-штурмова бригада, окремі механізовані бригади – 110-а – герої Авдіївки, 53-я, 57-а, 58-а, 68-а, окремі розвідувальні батальйони – 54-й, 74-й, і всі в один голос кажуть: дайте FPV, дайте тягачі, дайте «мавіки», коли будуть снаряди. Ми не бачимо жодного остраху, жодної невпевненості. Допоможіть нам робити нашу українську справу. Це мій заклик до наших партнерів.

Усім важко. Шана і повага бійцям! Ніколи не дозволяйте зневірі і розпачу забратися в серце. Тримаймо розум холодним, серце гарячим, а спину рівною. І повна підтримка тому, що сказав Лозинський про єдність. Припиніть це брехливе, скотське гвалтування українського народу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Іванович Батенко, депутатська група «Партія «За майбутнє».

Будь ласка.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановні колеги, десятирічна війна росії проти України, із якої два роки повномасштабної війни не вписуються в жодні канони післявоєнного, себто після Другої світової війни, періоду, коли був сформований новий світовий порядок. Цинізм і надзорстокість російського диктатора і рядових росіян розвіяли останні сумніви в тому, що ця країна коли-небудь може стати частиною цивілізованого світу. Україна витримала і не впала під тиском цієї сучасної нацистської орди. Головний і найважливіший проміжний підсумок цих останніх двох років – це те, що Україна змогла зберегти свою державність ціною життя багатьох своїх кращих синів, доньок, батьків, матерів, ціною живих і ненароджених.

Після цих двох років путінський режим своїх цілей не змінив. Для нього головна ціль – знищення української державності і національної ідентичності. Тому це очевидний і неприхований геноцид проти нашого народу.

Кажучи про підтримку Заходу, ми мусимо визнати слабкість демократій перед тираніями і диктаторами. Питання власного благополуччя чи дуже вузьких інтересів часто беруть гору над реальною допомогою. Проте ми, безумовно, вдячні і США, і ЄС, бо без їхньої допомоги вистояти ці два роки було практично неможливо.

Ця війна за два надважких роки змінила не тільки нас, вона сьогодні змінює архітектуру всього світу. І від того, чи вистоїть Україна, залежатиме, чи не стоятиме архітектура демократій на глиняних, гнилих ногах, чи не битиме компромісні поклони у бік тиранів-агресорів. Немає потреби європейцям та американцям шукати у темній кімнаті «доброго росіянина», бо його там просто немає.

Напередодні цієї річниці наші воїни, героїчно захищаючи свою землю, показують, що можуть бити боляче і в десятку. Учора наше уславлене ППО довело, що може досягати високих і дальніх цілей. Як каже наш Головнокомандувач, палаючих російських літаків у повітрі має стати більше. Тільки палаючий ворог зрозуміє, що таке вільна і незалежна Україна, яка нікому

не загрожувала і не загрожує. Це ворог зрозуміє у небі, на землі і на воді. Так і ця зтяжна війна у кінцевому результаті має бути смертельною для путінського режиму.

Слава Україні! Слава Збройним Силам України! І вічна пам'ять нашим полеглим! Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякую.

Бойко Юрій Анатолійович, депутатська група «Опозиційна платформа – за життя та мир» (*Шум у залі*).

БОЙКО Ю.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні панове гості! Шановний головуючий! Шановні народні депутати! Два роки тому вранці нас зібрали в цьому залі, і ми прийняли перший документ з початку широкомасштабної агресії російської федерації проти України про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». Далі ми бачили багато горя і страждань, але водночас ми бачили героїзм і єдність українського народу. Після двох років війни абсолютно чітко зрозуміло, що Збройні Сили України, український народ відстояли державну незалежність.

Сьогодні перед нами завдання – відстоюючи державну незалежність, зміцнити економічну незалежність. Наша оборонна промисловість, враховуючи її колосальний досвід, може стати провідною промисловістю у світі, їй треба тільки допомогти. Треба не забути допомогти і людям, особливо внутрішнім переселенцям, яким сьогодні дуже важко, які все втратили. Треба допомогти з працевлаштуванням, соціальними виплатами і пенсіями. Усе це повинно стати пріоритетом роботи і парламенту, і уряду – влади в цілому. І на цьому шляху, на шляху єдності, не повинно бути політичних чвар, корупції, розподілу українців на правильних або неправильних, маємо робити це разом.

Ми безмежно вдячні військовим, які захищають нас на фронті. Ми вдячні людям, які працюють в тилу, платять податки і дають можливість нашій країні жити. Я бажаю всім залишатися живими, здоровими і разом зустріти нашу перемогу.

Дякую за увагу (*Оплески*).

Веде засідання Голова Верховної Ради України

СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається, я так розумію, народній депутатці Марії Мезенцевій. Після неї – Власенко, і потім зустрічатимемо Прем'єр-міністра Королівства Бельгія.

Будь ласка, Маріє, вам слово.

МЕЗЕНЦЕВА М.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Шановні колеги! Шановний український народе! Шановні міжнародні колеги! *Dear international friendly partners from all over the world!* Ми сьогодні тут, тому що це вибір українського народу, вибір українського війська і вибір Президента України, який сказав (цитую): «Стійте міцно. Ви все, що в нас є, ви все, що захищає нашу державу». Тоді він звернувся до всіх сил оборони, завдяки яким Україна вистояла.

Сьогодні ми говоримо вже про доконані факти, підтримку того мирного плану, який анонсував Президент Зеленський. І кожен із десяти точкових *points* цього плану є те, що підтримують наші міжнародні партнери. Хтось займається поверненням дітей, хтось займається озброєнням, хтось говорить про санкції, і все це працює. Єдине, що сьогодні треба нам усвідомити, – ми не повинні втомитися, в тому числі й наші друзі не повинні втомитися.

Так, сьогодні, які і вчора, ми з вами перебуваємо в столиці свободи – Києві, але багато хто із вас був і на Херсонщині, і на моїй рідній Харківщині, відвідав деокуповані території, де не все так просто, як в столиці України, там лунають гармати, літають ракети, вмирають діти і дорослі. Це відбувається і зараз, коли ми виступаємо в нашому парламенті – парламенті свободи.

І я хочу звернутися до вас, дорогі колеги і друзі. Два роки тому, не такий був настрій, як сьогодні під час виступів, бо тоді нашим завданням було вижити, а сьогодні – перемогти, і перемогти в єдності. Не збирайте собі політичних балів, не домагайтеся того, що вас, як ви думаєте, переоберуть завдяки трьом тисячам поправок до законопроекту про мобілізацію. Сьогодні ми повинні бути об'єднані, чіткі і відповідати викликам суспільства (*Oplesku*). У нас немає часу, вибачте, недипломатично, розфасолювати це все тут, у Верховній Раді. Парламент воєнний повинен працювати у режимі воєнного стану.

I would like to take the floor 30 seconds, dear speaker, if you will allow me. This is incredible, this is important. You are here today, you should be brave, you are not with your family, you are not with your friends, you are not in your constituency. You are here in Ukraine. Anything could happen to you, but you came here, you stood here with us and I am sure you will be with us to the victory day (Oplesku).

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Слово надається народному депутату Власенку Сергію Володимировичу, депутатська фракція «Батьківщина».

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане Голово! Шановні колеги, поки закон про англійську мову не прийнятий, буду виступати українською в українському парламенті.

Два роки тому путін як колись нацист Гітлер без оголошення війни відкрито напав на нашу країну, продовживши ту гібридну війну, яку він веде в Україні, починаючи з 2014 року. Я як і багато колег, як і всі колеги, дуже добре пам'ятаю пленарне засідання Верховної Ради України 24 лютого. Тоді в українському парламенті панувала атмосфера тотальної єдності. Ми були єдині, ми голосували військові закони, ми не приймали лобістських законів, корупційних законів, голосували лише те, що необхідно було Збройним Силам. Після того кожен почав займатися тим, чим міг допомогти Збройним Силам України. Хтось волонтерив, хтось робив ще щось. У той період, коли кияни, така ситуація теж була, тікали з міста Києва, коли деякі правоохоронці виїжджали, народні депутати України в Головному управлінні Національної поліції у місті Києві отримували зброю, щоб захищати своє рідне місто зі зброєю в руках. Верховна Рада продовжувала працювати весь цей тяжкий період, демонструючи єдність.

Я пам'ятаю атмосферу тотальної єдності, яка була на зустрічі Президента з керівниками і головами всіх парламентських фракцій і груп, коли всі беззастережно підтримали військово-політичне керівництво країни. Я ще раз підкреслю, кожен займався своєю справою. «Батьківщина» тоді допомагала вивозити хворих дітей із дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит», розуміючи, що в той момент держава не мала можливості виконувати цю функцію, і ми стали плече в плече в рамках єдності і допомогли.

Колеги, я хотів би, щоб в ці тяжкі дні, оця атмосфера тотальної, справжньої єдності повернулася в український парламент. Нам потрібна ця єдність для подолання корупції, нам потрібна ця єдність всередині України. Нам потрібна ця єдність, шановні колеги, навколо України. Нам потрібна ця єдність в постачанні зброї. Нам потрібна ця єдність в конфіскації російських активів. Нам потрібна ця єдність у створенні міжнародного трибуналу для засудження російської агресії. Без цього, на жаль, ми не зможемо перемогти настільки легко, наскільки хотіли б. Я можу лише повторити те, що сьогодні вже було сказано: тільки разом ми непереможні, тільки разом ми переможемо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати України, дякую за виступи від фракцій і груп.

Шановні народні депутати, сьогодні ми маємо честь вітати високого гостя з Королівства Бельгія, який прибув з візитом до України.

У пленарному засіданні бере участь Прем'єр-міністр Королівства Бельгія Александр де Кроо. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановний пане Прем'єр-міністре, Королівство Бельгія є важливим українським партнером. Бельгія є лідером за обсягами заморожених російських активів та фінансових операцій. Вона є країною, яка першою створила

і запровадила механізм використання прибутків з цих коштів на користь України, заснувавши відповідний фонд, орієнтовний розмір якого на 2024 рік оцінюється у 1,7 мільярда євро, країною, яка першою доєдналася до ініціативи «Зерно з України», виділивши на її реалізацію за два роки 20 мільйонів євро. Бельгія є однією із небагатьох країн, яка заявила про готовність надіслати нам винищувачі F-16 (*Оплески*).

Висловлюємо вдячність бельгійському народові, парламенту Бельгії, вам особисто за підтримку нашої держави та надану допомогу! Дуже розраховуємо, що саме за президентства Бельгії у Раді Європейського Союзу розпочнуться переговори про вступ України до Європейського Союзу (*Оплески*).

Шановні народні депутати України! Шановні гості! До слова запрошується Прем'єр-міністр Королівства Бельгія Александр де Кроо (*Оплески*).

АЛЕКСАНДР ДЕ КРОО, Прем'єр-міністр Королівства Бельгія. Пане Президенте! Панове парламентарії, друзі! Дозвольте мені розпочати з особистого досвіду мого останнього візиту до України. Я був у Бучі і мене вразила тиша в цьому місті. Розруха, яку залишила російська агресія, була жахлива: зруйновані будівлі, порожні вулиці і постраждалі люди, які залишилися. Але серед руїн і розпачу я відчув дещо дійсно неймовірне – непереможний дух українських людей. Незважаючи на пережиті жахіття, люди не хотіли бути зламаними. Замість цього вони об'єдналися, щоб відбудувати своє зруйноване життя: цеглинка за цеглинкою, камінь за каменем.

Я зустрівся з молодими сім'ями, які втратили все в цьому конфлікті: домівки, родини, відчуття безпеки. Однак, попри те, що вони пережили, вони залишилися сильними, зберігаючи надію на своє майбутнє. Їхні зібраність та витривалість неймовірні. Бельгія підтримує всіх, хто постраждав від несправедливості та агресії. Разом ми відбудуємо, ми зцілимо та переможемо (*Оплески*). Друзі, давайте будемо об'єднаними, в солідарності продовжуватимемо підтримувати хоробрих жінок та дітей, які називають Україну своїм домом. Я впевнений, ми можемо подолати ті темні часи, щоб Україна повернулася до мирного життя. І я переконую вас, що Бельгія не лише на словах залишається з вами, а й на ділі. Ми зібрали значні ресурси для військової та гуманітарної допомоги і для відбудови.

Сьогодні Україна стоїть на кордоні демократії, стоїть на межі правди і неправди. І ми стоїмо поруч з українцями, які на передовій цього кордону та цієї боротьби. Я дуже вдячний за це українському народові (*Оплески*).

Якщо вам потрібні снаряди, якщо вам потрібні літаки, це означає, що ми повинні робити більше, ми повинні працювати краще, тому що так сьогодні можна досягнути перемоги. А перемога потрібна не лише українцям, а й демократіям і всім людям, які борються за демократію в усьому світі.

Отже, дозвольте мені сказати голосно і чітко: «Слава Україні!» (*Оплески*).

Любі друзі, ці дні для України є днями пам'яті. Майже в цей день 10 років тому тривала Революція Гідності, яка завершилася тим, що ви рішуче обрали

шлях до Європейського Союзу. Який це був для України важливий день, сповнений гордості та надії. Ви кинули виклик, але, на жаль, на цей день лягла тінь, тінь жалю за жертвами, відданими тоді. Тепер це дні пам'яті для України.

Десять років тому володимир путін з жахом спостерігав за Революцією Гідності, яка розгорталася в Україні. Сама ідея мати такого сусіда, де демократія, верховенство права, права людини будуть основами існування на цій землі, лякала лідера кремля. Тому він віддав команди і російські війська окупували Крим, вдерлися на Донбас, розпочали військову боротьбу. Багато українців були вбиті, тисячі українців в Криму та на Донбасі мусять жити під «чоботом» росії. І саме в ці дні ми пригадуємо цей факт.

Два роки тому путін та його кремлівські прибічники демонстрували, ніби вони не мають жодного відношення до того, що відбувається в Україні. Потім говорили, що просто проводять військові навчання, потім вдавали ніби вони надійні члени Ради безпеки ООН є гарантами міжнародного миру, мирного співіснування. І ось 24 лютого путін показав своє справжнє обличчя. Два роки тому під звуки російських ракет і російських танків, що вдерлися в Україну, він зруйнував усі домовленості, усі традиції, зруйнував мир. Тим не менше, ви, Україна і Президент України встали до опору й досі стоїте на шляху у цих загарбників (*Оплески*).

Шановні друзі, сьогодні вранці в аеропорту я зустрівся з Президентом Зеленським, президентом Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн, прем'єр-міністром Канади Джастіном Трюдо, прем'єр-міністром Італії Джорджею Мелоні, і ми разом пригадали бій у Гостомелі, де українські війська знищили росіян, які намагалися встановити там потужний плацдарм, і не дали їм окупувати Україну. Україна навчилася завдати ударів у відповідь, і через кілька тижнів російські танки змушені були забратися з території України. Але тисячі українців були вбиті на цій російсько-українській війні, мільйони переміщені, їх прихистили в госпіталях та школах, багато лікарень, шкіл було зруйновано, поля усіяні осколками снарядів та отруєні. Про все це ми не повинні забувати, сьогодні та в майбутньому.

Я звертаюся не лише як Прем'єр-міністр Бельгії, а й від імені Бельгії як президента Ради Європейського Союзу на даний час. Рішення Європейської Ради розпочати переговори з Україною про членство було історичним. Це означає, що ми дуже серйозно ставимося до майбутнього України в Європі. Але і Україна продемонструвала, що серйозно ставиться до свого майбутнього в Європі. Ви готові зробити необхідні колосальні зусилля та пройти шлях реформ у вашій країні у цих надзвичайно важких обставинах. Ми поважаємо вас за ту величезну роботу, яку ви і ваш парламент робите в цій країні під час війни. Дякую вам за це. Вітаю! (*Оплески*). Можливо, я неправильно вживаю слово «вітаю», але я хотів це сказати.

Як ви знаєте, Євросоюз створив спеціальний фонд для України, готується надати військову допомогу, це пов'язано з відновленням нашого військового сектора. Ми вважаємо, він буде розвиватися. Єврокомісія ініціює розроблення промислової стратегії для спільної оборони Європи. Це означає, ми будемо рухатися цим шляхом разом.

Я хочу додати кілька слів про співпрацю Бельгії з Україною. Ми виділили 1,7 мільярда євро на закупівлю військового обладнання, гуманітарну допомогу та на відбудову України. Від імені бельгійського міністерства розвитку та співробітництва дозвольте запевнити вас, що ми розраховуємо на довготривалу співпрацю і допомогу Україні. Два роки тому Бельгія була однією із перших країн, яка надіслала Україні летальну військову зброю. Сьогодні ми допомагаємо тренувати українських військовослужбовців у дуже рідкісних військових спеціальностях, пов'язаних з безпілотниками. І ми готові продовжувати таку військову допомогу (*Оплески*).

Також ми на вашому боці в Гаазі, щоб притягнути росію до відповідальності за всі злочини, які вони скоїли на українській землі. Пане Голово парламенту, як правильно ви сказали, ми тут на передовій тих зусиль, коли треба дати відсіч росії, тому що ця країна має заплатити за те, що вчинила, має заплатити за всю ту руйнацію, яку вона спричинила сьогодні.

Шановні друзі, як я сказав, сьогодні Україна дійсно на кордоні, на межі між демократією і диктатурою, на межі між верховенством права та правом убивати. Сьогодні Україна на фронті між правами людини і системними катуваннями. І саме ви, українці, бороните цей кордон за всіх нас і заслуговуєте на нашу підтримку, заслуговуєте на підтримку кожного із нас.

Якщо сьогодні ваші солдати змушені відступати, то не тому, що їм бракує мужності, а тому, що не вистачає снарядів. Якщо сьогодні, на жаль, ваші пілоти не домінують в українському небі, то не тому, що їм бракує льотних навичок, а тому, що в них немає достатньо бойових літаків. Якби ми постачали вам те, що вам треба, було б інакше. Нам треба зізнатися собі, що ми маємо робити більше і краще. Мета одна – перемогти. Разом до перемоги! (*Оплески*).

Друзі, на завершення хочу сказати, ми повинні зробити так, щоб права людини переважали над катуванням та викраданням людей, щоб демократія перемогла.

Слава Україні! Дякую всім вам (*Оплески*).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте ще раз подякуємо пану Прем'єр-міністру Королівства Бельгія шановному Александру де Кроо (*Оплески*).

Шановні народні депутати, шановні колеги, давайте разом ще раз подякуємо вельмишановному пану Голові Собрання Республіки Північна Македонія, пану Прем'єр-міністру Королівства Бельгія, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, а також усім іноземним гостям за участь у пленарному засіданні Верховної Ради України.

Шановні народні депутати, дякую всім за участь у пленарному засіданні.

Зараз я оголошую перерву. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Наголошую на необхідності непоширення інформації щодо його початку.

Разом переможемо! Слава Україні!